Docentenplatform Oost-Europese Neerlandistiek

Информационный вестник
Восточноевропейской ассоциации нидерландистов
выходит с 1995 года

Nieuwsbrief

www.doenned.org

№ 1 (31) 2013

DOEN in Kiev

“Een Veranderende Taal in een Veranderende Wereld”

Inhoud

Inhoud 2

Voorwoord.....3

Kort Nieuws 4

И.М. Михайлова «О книге по истории нидерландской литературы «От “Лиса Рейнарда” до “Сна богов”»» 10

Het Derde Regionale Colloquium “Een Veranderende Taal in een Veranderende Wereld” (Kiev, 18-20 oktober 2012).....12

Fotoreportage 13

B.Th. Lohmann “Nederland in een veranderende wereld” 15

O. Zotova “Taal en identiteit van de Vlamingen in de wereldcontext” .21

O. Izotova “Sint-Maartensviering in Nederland en Vlaanderen” 28

E. Asanovitsj “Nederlands in het leven van Wit-Russen” 30

Moppen 33

Voorwoord

Beste lezer!

Dit nummer van de Nieuwsbrief verschijnt aan de vooravond van "De Dag van de Nederlandse Taal en Cultuur – 2013". Dit jaar wordt dit grootschalige evenement in Sint-Petersburg gehouden. Er komen om de twee jaar meer dan 100 studenten en docenten Nederlands uit verschillende landen van Oost-Europa bijeen om voordrachten te presenteren over de taal en cultuur, geschiedenis en actuele problemen van de Lage Landen.

De ene is geïnteresseerd in geschiedenis, en voor de anderen is de ontwikkeling van de maatschappij heel belangrijk. Het is daarom geen makkelijke zaak om het thema van een dergelijke bijeenkomst te kiezen dat de jonge neerlandici uit verschillende universiteiten interessant zouden vinden. Zo hebben de studenten in 2007 op het thema "De moderne maatschappij van Nederland en Vlaanderen" in de peiling gestemd. Die "Dag van de Nederlandse taal en cultuur" werd in Moskou gehouden. Het thema was heel interessant en ingewikkeld, en de DOEN-leden besloten zich volgende keer in de geschiedenis van de Lage Landen te verdiepen om de tradities en cultuur van de regio beter te kunnen begrijpen. "De Geschiedenis van Nederland en Vlaanderen" was de titel van de Dag-2009 in Sint-Petersburg. Niet voor de eerste keer ontvangt dus Sint-Petersburg gasten uit verschillende landen. Nadat allerlei actuele problemen van de moderne maatschappij en van de geschiedenis door de deelnemers waren besproken, durfden de DOEN-leden een blik in de toekomst te werpen. De Dag van de Nederlandse taal en cultuur die in Moskou in 2011 werd gehouden, was gewijd aan het thema "Nederland en Vlaanderen in perspectief".

De studenten en docenten Nederlands weten natuurlijk dat er al een lange tijd nauwe betrekkingen bestaan tussen de Lage Landen en Oost-Europa. De geschiedenis van onze relaties kent periodes van goede samenwerking en opbloei, maar er waren ook donkere bladzijden van onbegrip en wantrouwen. Waarom was het zo? Wat wisten onze voorouders over elkaar? Wat weten we nu over het taalgebied? "Oude vooroordelen en een nieuwe blik op elkaar" is de titel van de Dag 2013 in Sint-Petersburg.

In dit nummer publiceren we enkele lezingen van de docenten die zij tijdens het Derde Regionale Colloquium van het DOEN in Kiev hebben gehouden. Het thema van het colloquium was: "Een Veranderende Taal in een Veranderende Wereld"en het vond plaats op 18 – 20 oktober 2012 en werd georganiseerd van de Nationale Linguïstische Universiteit van Kiev (KNLU).

Tot slot willen wij ook graag aankondigen dat het DOEN nog groter wordt. Georgië en Armenië worden nu ook leden van onze vereniging.

Hartelijk gefeliciteerd, en veel succes!

Redactie Nieuwsbrief

Kort Nieuws

Nieuwe website!

Vorig jaar heeft het DOEN met de steun van de Nederlandse Taalunie een nieuwe hoogte bereikt. DOEN wordt groter. Er worden heel veel activiteiten gehouden. Veel studenten namen eraan deel, ze hebben veel voordrachten gemaakt. Veel nieuwe boeken in neerlandistiek zijn verschenen. Alles stroomt, en ook de Oost-Europese neerlandistiek.

Daarom besloot het bestuur van het DOEN onder leiding van mevrouw Larissa Sjisjoelina een substantieel nieuwe webpagina van het Platform te maken om de nodige infromatie ter beschikking te stellen aan alle geïnteresseerden.

De studenten van MGIMO-Universiteit Egor Sergeev en Petr Oskolkov die verantwoordelijk zijn voor de website, hebben samen met de programmeur Sergej Sirotkin uit Toela een nieuwe conceptie en design van de pagina gecreëerd. Nu kan iedereen genieten van de nieuwe website: www.doenned.org.

Nu wordt DOEN niet alleen groter maar ook opener. De DOEN-pagina's zijn te vinden in sociale netwerken, zoals Facebook en Vkontakte.

Volg ons nu via facebook.com/doenned en vk.com/doenned en surf op de nieuwe website!

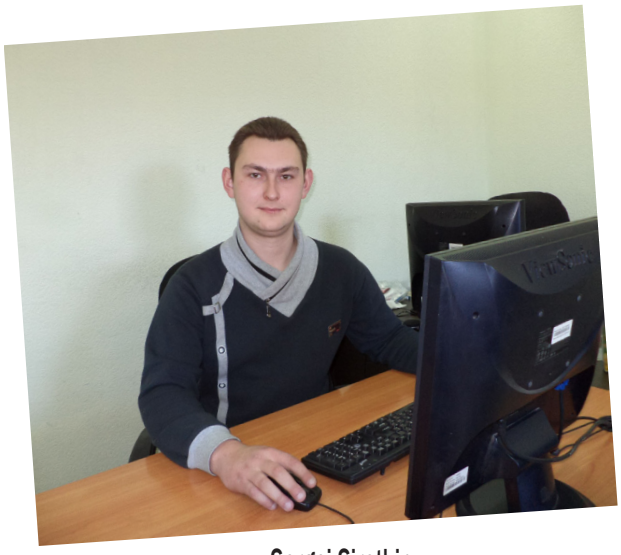

Sergej Sirotkin

Egor Sergeev en Petr Oskolkov

Kort Nieuws

Введите текст для поиска

О ВЕАН | День Нидерландского Языка И Культуры | Конференции И Семинары | Студенческие Конференции | Нидерландский Язык В Восточной Европе

D.O.E.N
Восточноевропейская ассоциация нидерландистов

Nederland
Vlaanderen

Другие Разделы

- Главная
- Конкурс переводов для студентов
- Информационный вестник
- Нид. язык в учебном процессе
- Международные контакты
- Международный сертификат
- Архив новостей

Анонсы

18 и 19 апреля 2013 г.
День нидерландского языка и культуры в Санкт-Петербурге

Посетители

mail.ru рейтинг 4061 13 9

По всем вопросам обращаться:

Info@doenned.org

Администраторы сайта

Егор Сергеев
sergeev-ea@yandex.ru

Петр Осколков
petroskolkov@yandex.ru

Конкурс переводов 2013

Vertaalwedstrijd2013

Read more...

NIEUW! Конкурс Эссе 2013 NIEUW!

Конкурс Переводов 2013

День Нидерландского Языка И Культуры В Санкт-Петербур◆

D.O.E.N. Ассоциация нидерландистов

http://doenned.org/index.php?option=com_content&v...
Напоминаю, краткое резюме доклада на двух языках необходимо отправить мне на почту (petroskolkov@yandex.ru) до 1 апреля!

Groeten,
Petr Oskolkov

Ссылка doenned.org
Петръ Осколковъ
27 мар. въ 22:31 Мнѣ по нраву 1

D.O.E.N. Ассоциация нидерландистов
Уважаемые нидерландисты! Мы рады представить Вам обновлённую версию сайта ВЕАН! Смотрим, высказываем критические замечания... ну и репостим, разумеется!
www.doenned.org
Петръ Осколковъ
22 мар. въ 20:35 Мнѣ по нраву 4

D.O.E.N. Ассоциация нидерландистов
'Taalfouten worden gewoner in het straatbeeld' - De Standaard
Ссылка www.standaard.be
3 мар. въ 11:43 Мнѣ по нраву 2

D.O.E.N. Ассоциация нидерландистов
Belgen.nl: Zeg niet... maar wel...
Ссылка www.belgen.nl
23 фев. въ 23:56 Мнѣ по нраву 2

D.O.E.N. Ассоциация нидерландистов
Тоон Теллеген - Биография
Ссылка tellegen.ru
17 фев. въ 13:50 Мнѣ по нраву 2

Подписана Т. Горбунова и ещё 22 Ваших друга

Найдите нас на Facebook

DOEN Docentenplatform Oost-Europese Neerlandistiek
Нравится Вам это понравилось.

DOEN Docentenplatform Oost-Europese Neerlandistiek поделился(лась) фотографией taalvoutjes.
http://www.facebook.com/photo.php?fbid=235154036609726&set=a.111165745675223.6893.111161519008979&type=1

DE NIEUWE STROPDAS
Weer eens wat anders dan de standaard zwarte sok? Kijk dan op Mensocks.nl en zie dat het ook een stuk minder saai kan. Toon je lef!

"Staat echt leuk joh, zo'n sok om je nek!"

(Met dank aan Jolanda Coster!)

Охвачено людей: 11
среда в 23:36

DOEN Docentenplatform Oost-Europese Neerlandistiek
Уважаемые участники конгресса ВЕАН в Санкт-Петербурге! На сайте Ассоциации доступен образец резюме: http://doenned.org/index.php?option=com_content&vi

Kort Nieuws

Игорь Борисович Братусь

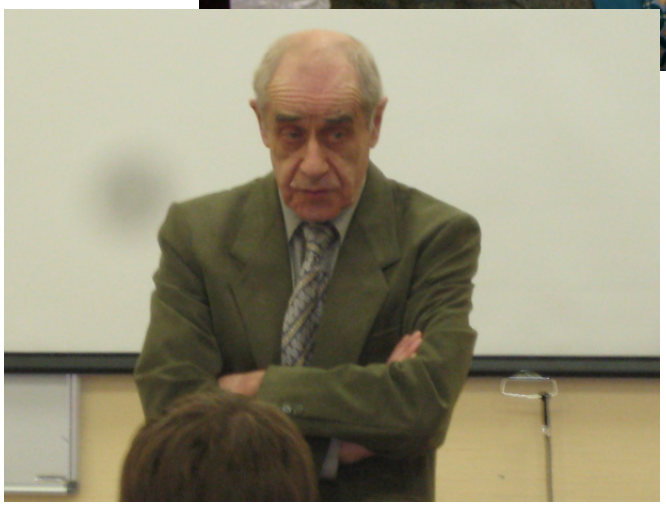

Van harte gefeliciteerd met het jubileum!

Kort Nieuws

DOEN wordt groter!

De docentschap van Brjoesov Linguïstische Staatsuniversiteit te Jerevan (Armenië) heeft een wens uitgesproken en een officiële aanmelding gemaakt om tot het DOEN toe te treden. Docente Lusine Van Stappen-Gevorgyan is uitgenodigd om aan de Dag van de Nederlandse Taal en Cultuur deel te nemen die op 18 en 19 april 2013 in Sint-Petersburg zal worden gehouden.

Wij hopen op vruchtbare samenwerking met de Armeense collega's die van harte welkom zijn in het docentenplatform.

Kort Nieuws

SCHRIJF EN WIN Is Nederlands niet je moedertaal, maar studeer je Nederlands aan een universiteit ergens in de wereld? *Waarom?* Schrijf een essay van 1.000–1.500 woorden en win een verzorgde reis naar Nederland en Vlaanderen. Inzenden vóór 1 december 2013. Meer informatie en de voorwaarden vind je op www.anv.nl

ANV Algemeen Nederlands Verbond

ANV BINCKHORSTLAAN 36 NL-2516 BE DEN HAAG +31 70 324 55 14 INFO@ANV.NL

Ontwerp: Studio Het Mes

Kort Nieuws

Algemeen-Nederlands Verbond
Vereniging voor Nederlands-Vlaamse samenwerking

"IK STUDEER NEDERLANDS OMDAT..."

Het ANV organiseert voor niet-Nederlandstalige studenten Nederlands een essaywedstrijd over hun studiekeuze Nederlands aan een universiteit waar ook ter wereld. Dit initiatief is in navolging van de succesvolle wedstrijd "Ik leer Nederlands omdat ..." in 2001 in het kader van het Europees Jaar van de Talen.

De prijs is een verzorgde reis naar Nederland en Vlaanderen.
Uit de inzendingen wordt een selectie gemaakt voor publicatie in een bundel.

Voor wie
De wedstrijd staat open voor niet-Nederlandstaligen die een studie Nederlands volgen aan een universiteit waar ook ter wereld.

Overige voorwaarden voor deelname
- De inzending moet bestaan uit een tekst van minimaal 1000 tot maximaal 1500 woorden.
- De inzending is in de Nederlandse taal.
- Het essay moet betrekking hebben op de beweegredenen van de student om Nederlands te leren.
- Het genre waarin het essay is geschreven, is vrij (van komisch terzijde tot politieke beschouwing).
- De inzending mag niet eerder in enige vorm zijn gepubliceerd.

Beoordeling
- Het niveau van de beheersing van de Nederlandse taal is ondergeschikt aan de inhoudelijke kwaliteit van de inzending.
- Bij het vaststellen van het winnende essay wordt gelet op de originaliteit van de bijdrage en op de mate waarin het essay nieuwe inzichten geeft in de achtergronden van de belangstelling voor de Nederlandse taal en de cultuur der Lage Landen.

Wijze van inzending
- Per e-mail met vermelding in het onderwerp: "Ik studeer Nederlands omdat ..." aangevuld met de achternaam inzender. Het essay in de e-mail verwerken (dus geen bijlage) met voorafgaand aan de tekst vermelding naam, geboortejaar, contactgegevens, universiteit waar de studie Nederlands wordt gevolgd.

Duur
De inschrijving start op 1 maart 2013 en sluit op 1 december 2013.

Jury
De onafhankelijke jury wordt samengesteld door het ANV.

Prijs
- De winnaar krijgt een verzorgde reis naar Nederland en Vlaanderen.
- De beste, leukste, diepgaandste en/of origineelste inzendingen zullen worden gebundeld in een voor een breed publiek toegankelijke publicatie.

Met inzending gaat de deelnemer akkoord met de gestelde voorwaarden.

Den Haag, 1 maart 2013

Binckhorstlaan 36, 2516 BE Den Haag | T + 31 70 324 55 14 | E info@anv.nl | I www.anv.nl

И.М. Михайлова

О книге по истории нидерландской литературы «От “Лиса Рейнарда” до “Сна богов”»

Русские статьи о литературе на нидерландском языке нередко начинаются словами о том, что она незаслуженно мало известна в России. Цель данной книги – попытаться изменить положение дел и предоставить возможность всем русским читателям, кого привлекает культура Нидерландов и Фландрии, – историкам, искусствоведам, политологам – узнать и полюбить эту литературу. Главки, посвященные конкретным писателям («Портреты»), состоят из краткого обзора жизни и творчества автора и образцов написанных им текстов. По возможности мы старались включать короткие произведения с законченным сюжетом, чтобы было интересно читать. Поскольку многие нидерландские авторы уже переводились на русский язык раньше (первый перевод из Вондела был сделан в XVII в.), выбирались наиболее значительные переводные тексты; если же автор не переводился, то новые переводы выполнялись специально для данного издания.

В то же время эта книга, составленная в соответствии с вузовской программой по истории нидерландской литературы, задумана и как учебник для студентов-нидерландистов. Поэтому в ней приводятся также оригинальные тексты и каждый раздел заканчивается вопросами и заданиями.

Книга включает двенадцать разделов, из которых девять соответствуют традиционному хронологическому делению нидерландской литературы, а три выделены по тематическому признаку: литература на нидерландском языке в Южной Африке, детская литература и творчество нидерландских писателей-русистов. Каждый раздел начинается с обзорной главы, в которой дается общая характеристика периода и приводятся сведения обо всех важнейших авторах, писавших (и пишущих) на нидерландском языке и составляющих гордость нидерландской литературы. При этом мы в большой мере основывались на официальном Каноне нидерландской литературы (Canon van de Nederlandse literatuur), составленном в 2002 г. Обществом Нидерландской Словесности (De Maatschappij der Nederlandse Letterkunde)

Выбирая нидерландских и фламандских авторов, чьи портреты следует включить в книгу, мы исходили не только из их важности для нидерландской литературы, но также из их значения для русской культуры. Например, читатели найдут в книге портрет драматурга Хейерманса, чья пьеса «Гибель «Надежды» была очень популярна в России в начале XX века: излагая историю нидерландской литературы,

мы уделяем внимание также истории русско-нидерландских литературных контактов. В двух-трех случаях выбор определялся субъективным фактором: из нескольких литераторов, в равной мере показательных для той или иной литературной тенденции, предпочтение отдавалось тому, кто сильнее задевает за живое пишущего о нем специалиста.

Редакторами книги являются нидерландский писатель, литературовед и славист Кейс Верхейл (Амстердам), фоамандский литературовед Пит Куттенир (Антверпен) и петербургская нидерландистка Ирина Михайлова (Санкт-Петербург).

К работе над книгой были привлечены преподаватели, читающие курс нидерландской литературы российским студентам, переводчики – «почтовые лошади просвещения» (А.С.Пушкин), литературоведы. Наши соавторы живут в одиннадцати городах и пяти странах: России, Украине, Нидерландах, Бельгии, Сингапуре, Тунисе. Их возраст не менее разнообразен: здесь и маститые профессора, и начинающие исследователи, которые защитили диссертации год назад или защитят в ближайшем будущем. Мы специально стремились к такому многоголосью, способному высветить больше граней в нашей общей теме. Не случайно именно молодые исследователи вызвались создавать «портреты» писателей, вступивших в литературу в конце XX века. Работая над портретами литераторов нынешнего и предыдущего поколения, наши соавторы по возможности общались с ними самими или их родственниками.

При написании этой книги авторы основывались в первую очередь на своих личных впечатлениях и переживаниях от чтения любимых писателей. Разумеется, не менее важный источник - исследования нидерландских и фламандских литературоведов, среди которых особое место занимает авторитетное восьмитомное издание «История нидерландской литературы» под общей редакцией А.М.Мюсхоот и А.Я.Хелдерблома (Geschiedenis van de Nederlandse literatuur, onder hoofdredactie van A.M.Musschoot en A.J.Gelderblom), выходящей начиная с 2006 г. под эгидой Нидерландского языкового союза (NTU).

Создание этого учебника было бы невозможно без существования российской школы нидерландистики и художественного перевода. Считаем своим приятным долгом поблагодарить наших выдающихся предшественников И.В.Волевич, С.А.Миронова, Ю.Ф.Сидорина, И.Д.Шкунаеву, и старших коллег, внесших бесценный вклад в изучение и популяризацию нидерландской литературы: Е.В.Витковского, Е.В.Любарову, В.В.Ошиса, Д.В.Сильвестрова и многих других. За помощь и поддержку благодарим также Восточноевропейскую ассоциацию нидерландистов и особенно ее ядро: В.О.Белоусова, И.Б.Братуся, Т.Н.Дренясову, Л.Е.Шишулину.

Разумеется, мы благодарны также институтам, оказавшим материальную поддержку нашей инициативе: Нидерландскому языковому союзу, Нидерландскому и фламандскому литературным фондам, Фонду Вильгельмины Янссен, Голландскому институту в Санкт-Петербурге.

В настоящий момент рукопись обоих томов сдана в петербургское издательство «Александрия». Выход в свет намечен на сентябрь.

Надеемся, что читатели получат удовольствие от знакомства с нашей книгой.

Regionaal colloquium Neerlandistiek "Een Veranderende Taal in een Veranderende Wereld" (Kiev, 18-20 oktober 2012) – uitwisseling en uitbreiding

Zo´n samenvatting is het III regionale colloquium wel gegund. Ditmaal in Staatsuniversiteit voor Linguistiek te Kiev, hoofdstad van Oekraïne, met Een Veranderende Taal in een Veranderende Wereld als algemeen onderwerp wist Docentenplatform Neerlandistiek Nederlandse taal en cultuurliefhebbers uit vele windstreken bijeen te brengen om een aantal boeiende lezingen en heftige discussies te kunnen voeren en bijwonen. Dit soort evenement kan je niet missen!

Marc Le Clerc, senior projectleider van de Nederlandse Taalunie, en zijn collega Maya Rispens zijn voor het eerst gekomen om een kijkje te nemen in de stad, en blijkbaar zijn ze heel daarmee tevreden. Voor Wilken Engelbrecht, voorzitter van Comenius, was Kiev tot nu toe ook een vreemde plek geweest. Na drie dagen voelde iedereen zich echter veilig thuis en bij het afscheid was iedereen verdrietig. Dit alles is te danken aan goede organisatie van het hele evenement, interessant programma en ook de mooie nazomer dat eind oktober in Kiev heerst.

De opening van het colloqium verliep in de feestelijke sfeer. Welkomstwoorden van M. P.J. Wolthers, de buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur van het Koninkrijk der Nederlanden in Oekraïne, Mevr. Olga Matvijenko, prorector van de Staatsuniversiteit voor Linguistiek te Kiev, Mevr. Larissa Sjisjoelina, voorzitter DOEN en M. Marc le Clerc, senior projectleider van de Nederlandse Taalunie waren inspirerend en zetten de toon voor de volgende drie dagen.

Nederlands als verschijnsel voor allerlei veranderingen vatbaar vond een groot weerklank onder Neerlandici die rijke verhalen presenteerden. Deze veranderingen zijn evident zowel in het land zelf als in het grammaticale structuur van de taal en literatuur. Nederlands fungeert ook als communicatiemiddel voor studenten die deelnemen aan uitwisselingsprogramma´s. Studieservaringen en problemen die opkomen in het leerproces deelden studenten graag mee aan de publiek.

Tot slot nog één goed nieuws. Het DOEN wordt groter! Nino Pkhakadze, docente Nederlands aan Ilia Staatsuniversiteit (ILIAUNI) te Tbilisi is gekozen tot een lid van ons docentenplatform. Het bestuur heeft ook een nieuw lid gekregen, Marija Poesjkova (MLSU). Van harte welkom en veel succes!

En "last but not least"... Ons dankwoord aan de Staatsuniversiteit voor Linguistiek te Kiev in de gedaante van docenten Maksim Rodiuk, Arjen Roodvoets en Aleksandra Fedtjenko en studenten Anna Kotsjegoera, Lesia Jarosjenko en Ksenija Falkovskaja. Nogmaals groot dank aan de Nederlandse taalnuie die veel meewerkte aan tot stand komen van dit prachtige evenement.

Fotoreportage

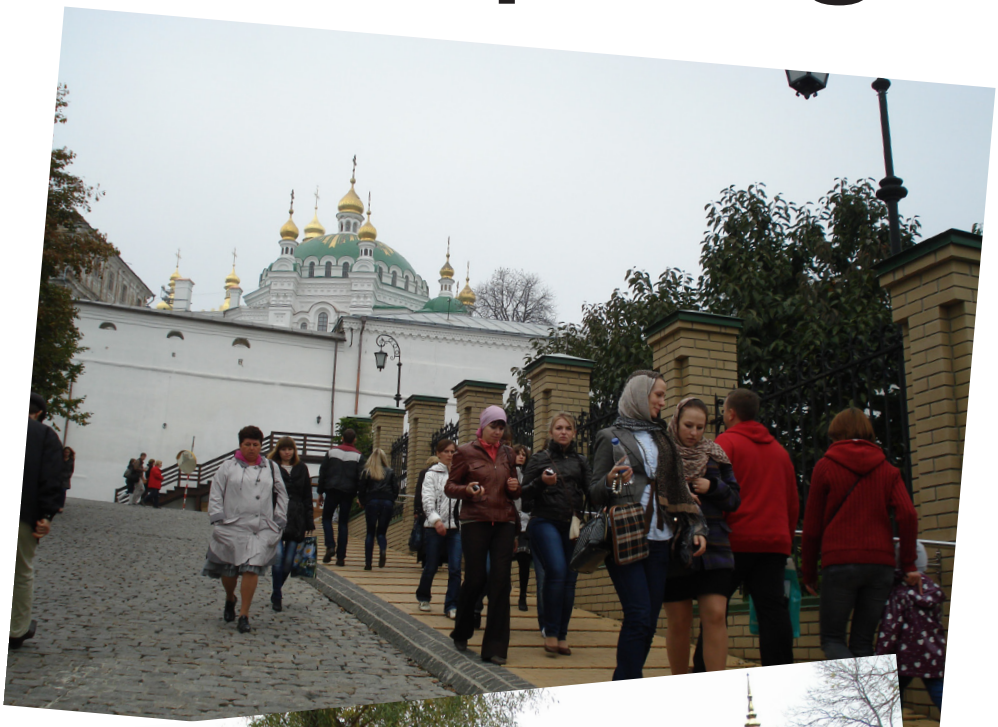

Fotoreportage

Voordrachten van de deelnemers

NEDERLAND IN EEN VERANDERENDE WERELD

Drs. B.Th. LOHMANN, RGGU, Moskou

Deze lezing heet "Nederland in een veranderende wereld". De titel kan suggereren, dat Nederland een constante is in die veranderende wereld, maar Nederland verandert met de wereld mee: Nederland is al decennia niet meer los te zien van de rest van Europa en de wereld. De meeste politieke, economische en culturele problemen en verschijnselen die zich in Nederland voordoen, kunnen worden gekenschetst als globale of toch in elk geval Europese problemen. Spreekt men over Nederland, dan spreekt men meestal ook over de Westerse wereld.

De laatste jaren heerst meer dan vroeger de mening dat de wereld verandert, maar hoe zag de wereld eruit die nu lijkt te verdwijnen? In het kader van verandering is het onontkoombaar te spreken over het verleden en het heden; ik sta mezelf een korte schets van ons recente verleden toe.

De wereld die we in Nederland kenden was die van het na-oorlogse Europa. Een na-oorlogs Europa dat geen grote, verwoestende oorlogen meer heeft gekend en waarin een periode begon die ongekende welvaart (om niet te zeggen: luxe) heeft gebracht en waarin zich een steeds groter wordende middenklasse ontwikkelde die zich gaandeweg steeds meer emancipeerde. In Nederland had de emancipatie van de middenklasse het instorten van de zuilen en ontkerkelijking tot gevolg. Vanaf de jaren '60 kwam in Nederland de arbeidsmigratie op gang, die achteraf als een opmaat kan worden beschouwd tot de ontwikkeling van Nederland als immigratieland. Het aandeel autochtonen in Nederland nam geleidelijk toe en men ging ervan uit dat al deze mensen met een niet-Westerse achtergrond gaandeweg zouden integreren; tot het begin van de 21e eeuw zag Nederland zichzelf graag als multiculturele samenleving in wording. Het einde van de Koude oorlog leek de Westerse wereld te sterken in haar idee dat democratie en markteconomie het recept waren voor een veelbelovende toekomst met welvaart en geëmancipeerde burgers. Ondertussen begon de technologie aan een steeds snellere opmars, waardoor ze de maatschappij in het algemeen en de economie in het bijzonder meer en meer ging beheersen; inmiddels zijn bijvoorbeeld IT-technologieën niet meer weg te denken uit onze wereld, hoewel ze een generatie geleden

nog niet eens bestonden. Een ander trefwoord uit onze jongste geschiedenis is globalisering: nog nooit zijn afstanden tussen landen en continenten zo klein geweest, nog nooit zijn economische en politieke processen zo omvattend geweest voor hoegenaamd alle landen van de wereld. Dit is, ruw geschetst, de wereld die we tot voor kort kenden en die op drift lijkt te zijn geraakt.

De eerste scheuren in het vertrouwde wereldbeeld kwamen rond de eeuwwisseling. In veel Europese landen namen de problemen met autochtonen steeds grotere afmetingen aan en zorgden voor alarmerende spanningen tussen bevolkingsgroepen. Het was voortaan politiek correct om openlijk te spreken over het mislukken van de integratie van migranten uit moslimlanden. In Nederland was het Paul Scheffer die begin 2000 veel stof deed opwaaien met zijn essay "Het multiculturele drama" , waarin hij het Nederlandse multiculturele concept failliet verklaarde en waarschuwde voor het ontstaan van een sociaal en cultureel geïsoleerde onderklasse van vooral moslimmigranten. Twee jaar later, in 2002, vierde Pim Fortuyn zijn electorale triomfen en voelde de gevestigde politieke orde zich in toenemende mate bedreigd – tot hij in mei van datzelfde jaar vermoord werd. Dat was ook een schok voor Nederland dat onbekend was met politieke moorden. Het zou niet de laatste schok zijn: in 2004 werd regisseur Theo van Gogh vermoord door een jonge moslim, waarna er aanslagen volgden op moskeeën en islamitische scholen – en ook dat was ongekend voor Nederland. Velen beseften toen dat ze in een veranderend Nederland terecht waren gekomen, in een veranderende wereld.

Als scharnierpunt wordt evenwel het jaar 2002 gezien: de balans opmakend over dat jaar sprak een historicus in De Volkskrant over het "revolutiejaar 2002". In zijn bundel "Het wilde westen. Nederland tussen 2001 – 2003" heeft de schrijver Joost Zwagerman het over een politieke, sociale en morele omwenteling die zich in dit jaar voltrok met Pim Fortuyn als de grote aanzwengelaar van deze revolutie. De gevestigde politiek laafde zich aan haar eigen verworvenheden: het homohuwelijk en de euthanasiewetgeving, maar zag niet dat in de samenleving inmiddels heel andere dingen speelden en juist hierdoor was ze vervreemd geraakt van haar achterban. Ze was niet in staat een adequaat antwoord te formuleren op de uitdagingen van de flamboyante populist Fortuyn.

Tegen 2002, betoogt Zwagerman, was Nederland allang veranderd in een pret-, feest- en leisure-samenleving. Tegelijkertijd was het beeld van het sociale, tolerantie en progressieve Nederland allengs begonnen barsten te vertonen: het minderhedenbeleid met zijn welhaast gecultiveerde tolerantie en taboes lag onder vuur en de toon van het debat werd scherper. Fortuyn, die een stopzetting van de immigratie en een moreel ontwaken predikte, kreeg veel aanhang onder het electoraat. Nadat hij vermoord was, radicaliseerde het politieke en maatschappelijke klimaat in Nederland nog meer: de van oudsher vaak links georiënteerde politieke en culturele elites en hun mores kwamen onder vuur te liggen; een vijandige houding jegens deze groeperingen leek in brede kring bijna bon ton te worden. De zomer van 2002 kenmerkte zich, aldus Zwagerman, door een uiterst "doorgeladen" politiek klimaat:

"Voetbaltrainers, tv-persoonlijkheden en journalisten kregen te maken met dreigtelefoons en –brieven. De kogelbrief raakte sneller ingeburgerd dan de valentijnskaart, en even leek het erop dat de ene helft van de Nederlanders een dagtaak had aan het per brief of e-mail bedreigen van de andere helft."

De auteur geeft ongetwijfeld een gechargeerd beeld van de situaite destijds, maar als typering voor de sfeer is dit beeld wellicht treffend. De Nederlandse samenleving maakte een ongekende polarisering door en gaf blijk van een agressie die voordien alles behalve "typisch Nederlands" was. In dit verband is het veelzeggend dat de auteur zich openlijk afvraagt of er nog wel een echte 'Hollandsheid' bestaat. Zwagerman heeft het regelmatig over het 'oude' Nederland versus het

‘nieuwe’ Nederland: het oude Nederland, zo stelt hij, is het Nederland van vóór het grote burgerlijke ongenoegen.

De ‘markante trekken’ van het oude Nederland laten zich samenvatten met de overbekende steekwoorden calvinisme, zuinigheid, spaarzaamheid, God en gebod, domineesland, arbeid adelt. Willem Drees. Wim Kok. Johan Cruijff. Corry Brokken. KVP. Dat was toen. Het nieuwe Nederland eist andere namen en steekwoorden om de ‘Hollandsheid’ te kunnen vangen. Hedonisme, individualisering, ontvlambaarheid, Ik en mijn rechten, partyland, door het lint. Pim Fortuyn. Hans Klok. Patrick Kluivert. DJ Tiësto. LPF.

Zwagerman schreef dit in 2003. Inmiddels zijn de namen al weer verouderd en kunnen ze wellicht worden verangen door Geert Wilders, PVV, Armin van Buren, Hans Teeuwen en Anouk. Aan de steekwoorden kunnen de termen assertiviteit, hufterigheid en verbale ongeremdheid probleemloos worden toegevoegd, getuige andere publicaties waarin de mores en leefstijl van de hedendaagse Nederlander getypeerd worden.

Alles mág niet worden gezegd, alles móet worden gezegd, aldus het dogma dat de generatie van ’68 dat de middenklasse zich eigen heeft gemaakt. De verbale ongeremdheid is voor haar een mensenrecht geworden: ik mag jou een klootzak noemen want daarmee oefen ik mijn recht op een vrije mening uit. Hoewel deze assertiviteit duidt op extreem individualisme is de middenklasse bijzonder gehecht aan gelijkheid. (...) De opgelegde ongeremdheid en nivelleringsdwang hebben grof taalgebruik tot norm verheven, ook in de publieke ruimte en in de media.

Zwagerman stipt in zijn werk ook de daling van het niveau van het Nederlandse onderwijs aan:

In het onderwijs werden leerlingen door een steeds potsierlijker wordende nadruk op mondigheid en zelfexpressie – ten koste van kennisoverdracht – klaargestoomd van het burgerschap van nu: overal onbeheerst je mening uitschreeuwen, zonder nog ergens iets van af te weten.

Ik wil ervoor pleiten dat docenten Nederlands extra muros Zwagermans woorden ter harte nemen. Nog te vaak wordt er in lezingen door studenten teruggevallen op een sterk verouderd beeld van Nederland en de Nederlanders, om niet te zeggen clichés: Nederland en het water, de calvinistische volksaard, nuchterheid, spaarzaamheid, enzovoort. Terecht bestempelt de auteur die begrippen als behorend tot het oude Nederland dat in snel tempo aan het verdwijnen is en stelt ze tegenover verschijnselen die kenmerkend zijn voor het Nederland van nu. Tegelijkertijd moet men zich hoeden voor een eenzijdige gepolitiseerde benadering van bijvoorbeeld het EU- of migratievraagstuk omdat deze problematiek ook complexe historische en culturele aspecten bevat.

In de context van het veranderende Nederland kan de multiculturele kwestie niet onbesproken blijven. Paul Scheffer constateert in zijn eerdergenoemde essay uit 2000 dat de culturele samenhang in Nederland veel minder voorhanden is dan vroeger: “(...) straks”, betoogt hij, “is zo’n miljoen inwoners van Nederland moslim.” Hij stelt een spanning vast tussen de gangbare omgangsvormen in Nederland en het normbesef binnen de islamitische gemeenschappen. Deze praktijk kan niet zonder meer voort blijven bestaan, want, aldus Scheffer, er zijn culturele verschillen die niet vatbaar zijn voor plooien, schikken en afkopen, en tolerantie en relativisme hebben ergens een grens, De grootste fout die volgens hem gemaakt is, is de verwachting dat de integratie van migranten niet meer dan een kwestie van tijd zou zijn en vanzelf zou gebeuren. Inmiddels zijn de strenge eisen voor integratie van migranten al lang geen onderwerp meer van debat en wordt er in ondubbelzinnige bewoordingen openlijk gediscussieerd over de problematiek van zogenaamde zwarte en witte scholen en de overlast van Marokkaanse jongeren in bepaalde Amsterdamse wijken. Dat zou zo’n 25 jaar geleden in Neder-

land veel minder vanzelfsprekend zijn geweest.

Datzelfde geldt voor Scheffers oproep de Nederlandse taal, cultuur en geschiedenis veel serieuzer te nemen.

"Een gemakzuchtig multiculturalisme maakt school omdat we onvoldoende onder woorden kunnen brengen wat onze samenleving bijeenhoudt. We zeggen te weinig over onze grenzen, koesteren geen verhouding tegenover het eigen verleden en bejegenen de taal op een nonchalante manier."

Hij pleitte in 2000 ook voor een museum voor hedendaagse geschiedenis en zoals bekend had enkele jaren later de toenmalige regering plannen voor het stichten van een museum voor Nederlandse geschiedenis, maar inmiddels zijn die plannen van de baan. Misschien vindt Nederland zijn eigen culturele en historische identiteit toch niet belangrijk genoeg.

De andere aardverschuiving in ons vertrouwde wereldbeeld deed zich voor in 2008 en is onverminderd actueel: de wereldwijde credietcrisis, die zich inmiddels ontwikkeld heeft tot een slepende mondiale financiële crisis waarvan het einde vooralsnog niet in zicht is. In de hele Westerse wereld – en daarmee ook Nederland – staat de middenklasse onder druk door de wereldwijde economische crisis. Als men zich bedenkt, dat het juist de middenklasse is die traditioneel in verband gebracht wordt met positieve begrippen als democratie, maatschappelijke betrokkenheid, succes, welvaart en een stabiele samenleving, wordt het des te zorgelijker dat dit belangrijke segment van de Westerse wereld aantoonbaar aan het afkalven is. In de hele twintigste eeuw was juist de middenklasse de motor van de wereldeconomie.

De afgelopen tijd is ook in Nederland de positie van de middenklasse aanzienlijk gedestabiliseerd. Tientallen jaren lang was het voor de middenklasse gewoon dat men na zijn opleiding een vaste baan kreeg, gerelateerd aan de opleiding, een huis kocht met hypotheek en dat huis geleidelijk afbetaalde. In noodgevallen kon men terugvallen op het sterke sociale vangnet van de verzorgingsstaat.

Inmiddels leidt een aanzienlijk deel van de middenklasse een onzeker bestaan, ondanks het beschikken over een goed inkomen en van kapitaal (meestal in de vorm van een eigen huis). Het hebben van een levenslange baan is niet langer een vanzelfsprekendheid, velen hebben geen spaargeld, velen hebben eerder schulden. Het is onjuist te veronderstellen dat dit alles uitsluitend te wijten zou zijn aan de huidige economische crisis – we hebben te maken met de gevolgen van een hele reeks complexe wereldwijde economische en technologische ontwikkelingen die al decennia lang gaande zijn. De economische malaise van de afgelopen paar jaar heeft de gevolgen van die ontwikkelingen simpelweg extra pregnant gemaakt en heeft de kwetsbaarheid van grote delen van de samenleving dramatisch doen toenemen.

Het gaat hier vooral om iets dat even ongrijpbaar-subjectief als essentieel is: een gevoel van bestaanszekerheid. Voor velen hangt de hypotheek als een molensteen om de nek. In plaats van een vaste baan die eerder zo gewoon was, moeten velen het doen met korte termijn contracten en freelance-opdrachten. En het is niet langer logisch dat onze kinderen het beter zullen krijgen dan wijzelf. Het is niet meer ongewoon dat hoogopgeleide, goedbetaalde werknemers die door de crisis hun baan zijn kwijtgeraakt een beroep moeten doen op de schuldsanering. Tegen de achtergrond van deze sociaal-maatschappelijke onbestendigheid dienen zich nog de geleidelijke uitholling van de verzorgingsstaat, de versoepeling van het ontslagrecht en de gestaag verslechterende huizenmarkt aan. Het zijn allemaal zaken die men in Nederland nog maar vijf jaar terug niet voor mogelijk had gehouden en die de Nederlandse samenleving hoogst waarschijnlijk blijvend en ingrijpend zullen veranderen.

Het levert al met al geen beeld op dat stemt tot tevredenheid of optimisme. Nederland, geïntegreerd als het is in de EU en de wereldeconomie, lijkt op drift te zijn geraakt: de afgelopen tien jaar moesten de Nederlanders vijf keer naar de stembus als gevolg van het instabiel raken van de Nederlandse politiek en vooralsnog is het onduidelijk wanneer het politieke landschap zich zal stabiliseren. Het bestaan van grote groepen burgers, vaak behorend tot de middenklasse, is uiterst onzeker geworden en sociaal-maatschappelijke ontwrichtingen lijken niet langer denkbeeldig. We zien een veranderend Nederland in een veranderende wereld.

Uit het voorgaande blijkt, dat het begrip 'verandering' niet per definitie een positieve lading heeft; meestal heeft het die positieve connotatie echter wel en met verandering associëren we termen die voor ons ook een positieve bijklank hebben, zoals 'beweging', 'ontwikkeling', 'vernieuwing' en 'groei'. De positieve opvatting van deze concepten is volgens de Nederlandse cultuurfilosoof Ton Lemaire cultureel bepaald. In zijn essay "De cultuur van de voortgang" betoogt hij dat we nog steeds bevangen door zijn een geloof in de vooruitgang zoals dat zich manifesteerde in de 19e eeuw en zich uitte in het streven van zelfverwerkelijking van de mens door de beheersing van de natuur en maakbaarheid van maatschappij en geschiedenis. "In een cultuur," aldus Lemaire, "die haar geloof in een christelijk heil heeft verloren, fungeerde de hoop op aardse vooruitgang als een nieuwe mythe, de mythe van de moderniteit."

Ondanks de verworvenheden van deze mythe heeft het vooruitgangsoptimisme door de verschrikkingen van de 20e eeuw geleid tot twijfel aan diezelfde mythe. Gaandeweg kwam er in ons bewustzijn ruimte voor relativisme, scepticisme en nihilisme. De twijfel aan dit vooruitgangsgeloof heeft de Europese cultuur niet belet de weg te vervolgen die het met de moderne tijd heeft ingeslagen, wat een maatschappij heeft opgeleverd met een hoge materiële welvaart, waarin productie en consumptie, economisch rendement en technologische vernieuwing centraal staan. Lemaire zegt hierover:

(...) dat de mythe van de Vooruitgang aan geloofwaardigheid heeft verloren, verhindert niet dat de idee van voortgang en beweging ons nog steeds motiveert. (...) de Vooruitgang is versmald en vervlakt tot voortgang, beweging om de beweging, productie om de productie, groei om de groei, zonder dat deze activiteiten hun zin ontlenen aan een dieper of hoger reikende waarde of ideaal.

De Europese cultuur heeft niet langer een door iedereen of door de meesten gedeeld cultuurideaal en men is bovendien beducht voor allesomvattende systemen. Men tracht om van ideeën en theorieën de taal-, tijd- en cultuurgebondenheid aan te tonen. In het moderne Westerse denken is geen plaats meer voor overkoepelende, tijdloze beginselen en dit kan ook bijna niet, want het leven in de Westerse maatschappij, aangejaagd door deze rusteloze voortgang, is sterk toekomstgericht, gefixeerd op het heden, het actuele, met als gevolg een constante inflatie van menselijke activiteit en denken. Lemaire neemt wat hij noemt "een tragische disharmonie" waar tussen de geestelijke en economisch-technologische bestanddelen van de Europese cultuur. Alles staat in het teken van economiche groei, maar volgens de auteur heeft het Westen "geen inspirerend geestelijk centrum, geen duidelijke en gedeelde waarden, geen spirituele kern".

Het lijkt bijna niemand meer op te vallen dat voor alles economische maatstaven worden gehanteerd, ontwikkelingen en problemen van uiteenlopend karakter worden bij uitstek in een economisch perspectief geplaatst, alsof ze zich uitsluitend op het economische vlak zouden voordoen of tot dat domein zouden behoren. Kortom, in het wereldbeeld van de moderne Westerse mens domineert economisme. De economie wordt, aldus Lemaire, verabsoluteerd en soms zelfs gemystificeerd. Deze situatie heeft geleid tot materialisme, individu-

alisme en tot een verzakelijking, om niet te zeggen verharding, van menselijke verhoudingen. Een aantal eerdergenoemde kenmerken van Zwagermans 'nieuwe Nederland' kan hierop worden teruggevoerd.

De economische voortgang hapert en wanhopig poogt men de machine weer aan de gang te krijgen: economische activiteit wordt daadwerkelijk gezien als panacee voor de immense problemen van de wereld in het algemeen en van de Westerse maatschappij in het bijzonder. Vooralsnog zien we geen overtuigend resultaat en het is verontrustend te lezen hoe verschillende experts onafhankelijk van elkaar hun bezorgdheid uiten over de toekomst. De prominente Britse politiek filosoof en auteur John Gray verwacht dat het internationale landschap over ongeveer tien jaar ingrijpend zal veranderen en dat we een "heel merkwaardige, onplezierige en gevaarlijke tijd" tegemoet zouden kunnen gaan.

De kwaliteit, ja de hele zingeving van het menselijke bestaan lijkt tot een economisch vraagstuk te zijn gemaakt, waarbij allerlei andere, niet minder wezenlijke aspecten van onze cultuur naar de periferie lijken te zijn verdrongen. Maar, om de Nederlandse theoloog en ethicus Harry Kuitert te parafraseren: alles is economie, maar economie is niet alles . De vraag dringt zich op of de crisis die een economische crisis genoemd wordt, niet veel eerder een culturologische crisis is en of oplossingen voor die crisis niet in het cultureel-maatschappelijk domein gezocht moeten worden. Het is de vraag of men bereid is de noodzaak tot verhoging van productie, rationalisering en mechanisering, van rendement en nut niet langer als een soort natuurwet voor te stellen, maar te zien voor wat ze werkelijk zijn: bewuste culturele keuzen die in de moderne tijd zijn gemaakt. Het is de vraag of men bereid is te erkennen dat het axioma van de permanente noodzaak tot vooruitgang afgedaan heeft en of men nieuwe paradigma's wil omhelzen. Het klinkt wellicht paradoxaal, maar misschien kunnen de economische problemen alleen met niet-economische middelen worden opgelost. Dat zou een waarachtige verandering zijn van de wereld.

Taal en identiteit van de Vlamingen in de wereldcontext

Olga Zotova, Moskou

Goede morgen, dames en heren!

Vandaag begint de tweede dag van het colloquium neerlandistiek met de lezing over Vlaanderen, Vlamingen, Vlaamse identiteit, en zelfs taal van de Vlamingen. Gisteren was er veel gesproken over de veranderingen in Nederland en binnen het Nederlands, en in mijn lezing probeer ik het onderwerp "Een veranderende taal in een veranderende wereld" vanuit een ander uitzicht te bekijken. Het leek me interessant te zijn om in verband met dit thema over Vlaanderen te spreken. Niet alleen omdat ik met een proefschrift over Vlaanderen bezig ben, maar omdat het naar mijn mening precies de geschiedenis van het Vlaamse gewesten illustreert. Elke verandering op het wereldtoneel waarin Vlaanderen was betrokken bracht met zich taalverandering mee. Met de taalverandering ontwikkelde zich ook Vlaamse identiteit, het besef wat Vlaams en Vlaming betekent en welke taal bij de Vlamingen hoort. Zowel taal als identiteit ondervinden constant veranderingproces, ze staan nooit stil en zijn altijd aan sociale en politieke omstandigheden onderhevig. Laten we het nu samen nagaan in historisch perspectief.

In de Middeleeuwse Europa waren beide taal en identiteit sterk door de geboorteplaats bepaald: er was geen Vlaming en geen Vlaams (in de zin zoals we het nu begrijpen), geen Nedelands en geen Nederlander, maar wel Antwerpenaar, Hollander, Brabants, etc. Dus de taal verschilde per regio (graafschap), stad en zelfs dorp. Deze taaldiversiteit verklaart ook de rijkdom van dialecten die het Nederlands nog van die tijd heeft gehandhaafd. Al vanaf de XII eeuw verschijnen literaire teksten in het huidige Vlaamse gebied. Het interessante is dat deze teksten de zogenaamde taalnorm vormden. Werd de tekst in het Limburgs geschreven (Hendrik van Veldeke), dan gaf het Limburgs de boventoon. Zodra een West-Vlaamse schrijver populair werd (Jacob van Marlaent), vond West-Vlaams meer opgang. Zo wisselde het Middeleeuwse Vlaanderen enkele dialectennormen van Limburgs, West-Vlaams en Oost-Vlaams tot Brabants. In Europa gold Latijn in die tijd als lingua franca, maar het was alleen voor een kleine elite begrijpelijk daarom kreeg het niet zoveel gehoor1. In de XV-XVI eeuwen beleefde Vlaanderen zijn opbloei. Dat is te danken aan de Vlaamse primitieven die niet alleen maar heel populair bij het Bourgondische huis waren, maar ook hun eigen schilderschool vormden die naast de Italiaanse een grote invloed op West-Europese kunst uitoefende. En aan de haven van Antwerpen die als de eerste en de grootste haven in Europa een wereldwaarde verkrijgt, en wordt het centrum van wereldhandel2. Deze tijd is heel belangrijk voor de identiteit en taalvorming van de Vlamingen, die staat bekend als Gouden Eeuw en wijst op cultureel erfgoed terug toen Vlaanderen rijk en machtig was. In die tijd groiet er ook in Antwerpen de boekdrukkunst, wat de zuidelijke taalnorm de voorrang geeft. En

wie weet, als er geen droevige histroische gebeurtenissen verder gingen, zou misschien standaard Nederlands nu helemaal anders klinken, want juist in de tweede helft van de XVI eeuw begint het talenstandartiseringsproces in Europa.

Maar zoals bekend begint in 1568 de 80 jarige oorlog die de Zuidelijke Nederlanden in verval brengt. Als Vlaanderen door de Spanjaarden wordt bezet en zijn macht verliest vluchten velen eruit naar het Noorden, vooral na de val van Antwerpen in 1585. Vele intellectuelen die de basis voor de culturele en taalontwikkeling vormden gingen nu naar de 7 Verenigde Provincies, en dat bracht onomkeerbaare gevolgen voor de toekomst van Vlaanderen : er was lange tijd geen gevestigde elite die het initiatief kon nemen om Vlaamse identiteit te ontwikkelen. De taal werd als het ware in de XVI eeuw bevroren en men bleef op het niveau van regionale identiteit, die veel diversiteit toonde en door de geboorteplaats en godsdienst werd bepaald.

In de XVIde en de XVIIde ontspint zich in Europa godsdienststrijd die belangrijke gevolgen voor de Nederlanden heeft. Er ontstaat protestantisme dat tegen rijkdom en hierarchisch systeem van katholicisme optreidt. Protestantisme vindt veel weerklank vooral bij arme bevolking en verspreidt zich snel in Duitsland, Scandinavie, Zwitserland, Frankrijk, Schotland en de Spaanse Nederlanden. Het hele Europa wordt door die strijd in twee kampen verdeeld. En als de Spaanse Nederlanden na de 80-jarige oorlog worden gesplitst komen het Noorden en het Zuiden in verschillende kampen terecht: Republiek der Verenigde Nederlanden wordt protestant en het bezette zuiden blijft katoliek. Deze politieke en religieuze splitsing verklaart ook verschillen tussen Nederlandse en Vlaamse identiteit want sinds die tijd hebben de Vlamingen en de Nederlanders aparte mentale evoluties doorgemaakt. Nederland ontwikkelde zich tot de burgerlijke cultuur, zoals die door de historicus J. Huizinga werd genoemd, die zakelijke levenshouding met calvinistisch moraliseren combineert, en Vlaanderen is meer gekenmerkt door de Bourgondische mentaliteit met genereuze en hierarchische levensstijl3.

Dus, na de Spaanse oorlog gaat Nederland zijn eigen weg naar een zelfstandige nationale staat, terwijl Vlaamse gewesten wisselend onder Spaans, Oostenrijks, Frans en Nederlands gezag terechtkomen. Catolicisme en onderschikkende positie van de Zuidelijke Nederlanden bepaalden gedurende enkele eeuwen de gebruikelijke taal in Vlaanderen : hogergeplaatsen moesten eerst Latijn en dan Frans leren terwijl gewone boeren elk hun eigen dialect spraken. Als een klein volk in de handen van de grote machten konden de Vlamingen nauwelijks hun eigen taal ontwikkelen, integendeel voelden ze alleen er minacthing voor, want die werd als boerentaal opgevat, een taal waarmee je nergens terechtkon. Deze onmogelijkheid van taalontwikkeling en negatieve houding tegenover de moedertaal weerspiegelde zich in de Vlaamse identiteit. Taal is een van de belangrijkste middelen om de identiteit uit te drukken, en als die lange tijd wordt ontkend kan er geen sprake zijn van normale identiteitsontwikkeling. Na eeuwen vreemd bestuur hebben de Vlamingen een gedrag van ontwijking en een soort bezettingsmentaliteit ontwikkeld. De identiteit kwam in Vlaanderen voort uit een overlevingsstrategie in de pereferie van grote Europese entiteiten4. Het gevoel van wantrouwen tegenover het bestuur en de grote macht blijft in Vlaanderen nog steeds.

Maar Vlaanderen was natuurlijk ook niet de enige in die posititie, hetzelfde lot hadden alle kleine volken die onder het gezag van grote monarchien zich bevonden: Magyaren (huidige Hongaren), Croaten, Slowaken, Oekrainers, Schot, Ieren, en veel meer waren ook aan zulke stamhuisen als die van Habsburgers en van Hannovers ondergeschikt . Het interessante is dat juist deze volkeren verder hard zullen vechten voor hun eigen identiteit en onafhankelijkheid. De talen van de kleine volken konden in de tijd van imperiums geen officiele erkenning krijgen,

want na de neergang van het Latijn kozen de grote rijken voor zulke talen die de meerderheid sprak of die al over eigen grote literatuur beschikten. Daardoor was het makkelijker een schijn van de eenheid en universaliteit van het grote machtige imperium te creeren5. Bovendien stond de hele wereld in de XVIII en de XIX eeuwen onder de invloed van grootmachtige en toonaangevende Frankrijk, zodat het Frans als lingua franca gold. Daarom is het geen wonder dat Vlaanderen in die tijd volledig verfranst was in het politieke en administratieve leven.

In de 19de eeuw begint de vorming van nationale staten in Europa die langzamerhand grote rijken vervangen. De Europese natievorming wordt door de Britse politoloog Bennedict Anderson in verband gebracht met de spreding van de boekdruk. Volgens hem, als de boekdruk massaal karakter verkrijgt beginnen de volkstalen zich snel te ontwikkelen en te standaardiseren. Spredingsbreidte van een bepaalde volkstaal bepaalde daarna de grens van een nationale staat. Nationale identiteit betekende in die zin niet alleen maar in dezelfde plaats geboren zijn, maar ook dezelfde taal spreken en als het mogelijk is ook lezen. Te voorschijn gekomen naties noemt Anderson verbeelde gemeenschappen. De leden van zulke gemeenschap kunnen elkaar nooit allemaal persoonlijk kennen, maar ze voelen wel onderling een binding. Het inbeelden wordt versterkt dus door dezelfde taal te kunnen spreken, dezelfde cultuur en hetzelfde verleden te delen. Het proces van natievorming verliep heel langzaam, het nam enkele eeuwen voordat de boekdruk van het voorrecht van elite in het volksgoed verkeerde : eerst in Amerika in de XVIII eeuw en later in Europa in de XIX eeuw verspreidden langzamerhand nationalismen6. Het is blijkbaar dat de volkstalen een belangrijke rol in de natievormingproces speelden. Juist in de XIX eeuw begint zich taalstudie en philologie te ontwikkelen. De ideen van de grondlegger van de moderne taalkune Wilhelm von Gumboldt genoten toen grote populariteit : hij zag in de taal vewoording van volksgeest, een creatief dynamisch proces dat volkslevensbeschouwing vertolkt7. Deze opvattingen kregen enorm aanhang : intellectuelen van verschillende volkeren begonnen hun moedertaal te bestuderen, die met andere talen te vergelijken en probeerden daaruit een volksgeest te vinden en die te verklaren. Vlaanderen was van dit proces ook niet uitgesloten. Al in 1788 verschijnt er een manifest van de Vlaamse politicus en jurist Jan-Baptist Verlooy “De Verhandeling op d’onacht der moederlyke tael in de Nederlande”, waar de auteur de overheersing van de Franse taal in de (Zuidelijke) Nederlanden aanklaagt en voor de erkenning van het Nederlands als volwaardige taal pleit. Verlooy beschouwde het Nederlands immers als de taal van de burgerlijke vrijheid in tegenstelling tot de verfransende elite van het Ancien Régime, dus de tijd van het absolutisme. Verlooy pleitte onder meer voor een algemene spelling en onderwijs in het Nederlands. Enkel zo kon het Nederlands opnieuw een wetenschapstaal worden, volgens hem. Het manifest werd anoniem geschreven en kreeg natuurlijk geen instemming bij de Oostenrijkse bewindvoerders, maar het vond enorm weerklank bij de Vlaamse intellectuelen die ook voor het Nederlands pleitten. Als de Zuidelijke Nederlanden in 1815 bij besluit van het Congres van Wenen bij de Noordelijke Nederlanden worden toegevoegd, krijgt Vlaams gezinde ellite een kans om Nederlands te bevorderen. De koning van De Verenigde Nederlanden Willem I voert toen stijve taalpolitiek met het doel het Nederlands de enige officiele taal van de Konikrijk te maken. Een Vlaams schrijver Jan Frans Willems krijgt begunstiging van de koning en bestudeert Nederlandse spraakkunst, geschiedenis van de Vlaamse gewesten en middeleeuwse literaturr, hij vertaalt literaire en historische verhalen uit de Middeleeuwen naar het Nederlands uit zijn eigen tijd, maakt historisch onderzoek naer den oorsprong en den waren naem der openbare plaetsen en andere oudheden van de stad Antwerpen,

en schrijft Verhandeling over de Nederduytsche tael- en letterkunde, opzigtelyk de Zuydelyke provintien der Nederlanden, maakt toneelstukken in het openbaar, schrijft gedichten over zijn vaderland. Dankzij actieve bevordering en verspreiding van de Nederlandse taal (Frans Willems deelde ook de strooibriefjes met de Vlaamse liederen en gedichten op straat uit), maakt hij ook snel in de tijd van de Nederlandse regering zijn carriere in de politiek. Zo dringt de belangstelling voor het Nederlands tot de hoge kringen geleidelijk door. In die tijd begint de Vlaamse gemeenschap zich te vormen: met de spreiding van de Nederlandse werken kreeg het Vlaamse volk togang tot zelfverbeelding, al in de vorm van middeleeuwse liederen en gedichten, maar het was wel het eigen erfdeel, dat de Vlamingen van de andere volken kon uitscheiden. Hiervan begint ook de Vlaamse bewustwording, het besef wat Vlaming zijn betekent, welk verleden die heeft, welke taal die spreekt. Maar om de Vlaamse identiteit te bouwen moest er nog veel tijd zijn verlopen voordat er condities kunnen ontstaan voor de identiteitsontwikkeling.

De XIX eeuw van Europa is gekenmerkt, zoals al vroeger werd gezegd, door het ontstaan van nationalisme en daarmee gepaard gaande ondergang van autoritaire regimes. Na de Franse revolutie van 1789, die voor de andere delen van Europa als voorbeeld diende, verliep een golf van weerstand tegen het Ancieme Regime. Het Congres van Wenen in 1815 droeg erook bij met zijn oude monarchistische verdelingsprincipes. Autoritaire macht paste niet meer bij de ontwikkelde middenklasse, er gingen opstanden van de Vlamingen tegen de Nederlanders, de Italianen tegen de Oostenrijkers, de Polen tegen de Russen, de Ieren tegen de Engelsen. In dit historisch opzicht wordt het wel begrijpelijk waarom de Vlamingen tegen de Nederlanders in opstand kwamen. Eerst en vooral was het geen verzet tegen het Nederlands of tegen de Nederlandse buren, maar wel tegen de autoritaire macht van de Nederlandse koning, ten tweede was het de verfranste middenklaase die in opstand kwam, en die zich niet zoveel over het Nederlands bemoeide, ten derde was er geen compromis gevonden tussen de khatolieke kerk van het Zuiden en de modernistische protestantse vorst van Nederland, en ten laaste was er nog geen genoeg Nederlands gezinde Vlaamse ellite die achter Nederland kon staan. Een Nederlandse journalist en Belgische politicus Derk Jan Eppink noemt Het Verenigd Konikrijk van Nederland van 1815 een gemiste kans. Als de koning Willem I rekening met de verschillen tussen het Noorden en het Zuiden hield, en federaal bestuur had ingesteld, zou de eenheid dan wel mogelijk zijn, zegt Eppink. Maar eigenlijk is het ook twijfelachtig. Om een gezamenlijke nationale staat te bouwen moesten Nederland en Vlaanderen dezelfde identiteit bezitten, en dat betekent over éénzelfde cultuur, literatuur en verleden beschikken, dus gemene culturele en historische ervaringen delen, en dat kon niet, want ze hadden elk hun eigen weg gedurende 250 jaar gegaan. Om samen een nieuwe gemeensappelijke identiteit te bouwen moesten ze op hetzelfde ontwikkelingsniveau staan, maar Nederland was in die tijd al een zelfbewuste natie geworden en de Zuidelijke Nederlanden bleven een uithoek van de andere rijken. Een grote economische, sociale en politieke kloof was niet over te bruggen. Een aparte natie kon Vlaanderen toen ook niet vormen, er was geen collectieve eenheid op dit moment: een groot verschil tussen hogere en lagere klassen en wijdverbreide taaldiversiteit hielden de ontwikkeling van de Vlaamse gewesten tegen. Daarom was het lot van de Vlamingen door de verfranste ellite bezegeld.

In 1830 ontstaat er een nieuwe staat die Belgie wordt genoemd en die Vlamingen en Walen verenigd. Beide Vlamingen en Walen waren heel enthousiast om een eigen staat naast de andere Europese nationaliteiten te krijgen, want die werd met onafhankelijkheid en fraaie toekomst geassocieerd. Een nieuw gecreerde staat vereisde ook nieuwe identiteit. In de geest van de passie voor het verleden van de XIX eeuw zoeken beide

volkeren de naam voor hun nieuwe staat en identiteit uit de tijd van de Germaanse stammen, die hun grondgebied in de I eeuw voor Christus bewoonden. De stam Belgen paste bij dat beeld heel goed, die was als het dapperste volk door Julius Caesar genoemd, en deze naam werd sindsdien gecultiveerd. Maar inspiratie van de nieuwe staat kon niet lang duren. Men begreep snel dat de enige wat de Vlamingen en de Walen bond was de uitgezochte naam Belgen, de gezamenlijke koning, de katholieke godsdienst en een kolonie in het hart van Afrika8. Het bleek niet genoeg te zijn om daarop samen een nieuwe identiteit te bouwen. Ze hadden geen collectieve geheugen, dat wil zeggen geen gezamenlijke geschiedenis, geen cultuur, en zelfs spraken ze verschillende talen. Het lot van Belgie was al voorbeschikt. De Vlamingen begonnen ook de Belgische staat als een soort binnenlandse bezetter te beschouwen, want de Belgische politiek was gericht op Franstaligen en adelbehoeftes. Het Frans roepte onder de Vlamingen alleen associaties met vreemd bestuur. De staat probeerde toch met de landelijke taalpolitiek en staatssymbolen zoals de vlag, het volkslied, feesten een nationale identiteit te bouwen, maar dat waren allemaal externe factoren, er misten belangrijke innerlijke factoren, en dat zijn gelijkwaardige burgerlijke gemeeschap en de nationale taal (of talen) die de hele bevolking bindt (of binden). Nationale ideniteit is zoiets dat niet gedwongen kan worden. Het is niet voor niets dat de Vlamingen pas na enkele decennia van het ontstaan van Belgie de taalstrijd tegen de Walen, of meer correct tegen de verfransing, beginnen te voeren. Het is nodig te begrijpen dat de taal niet alleen maar een belangrijke functie van communicatie en ideniteitsbouwing beoefent, maar ook een functie van socialisatie. Het verschil tussen talen in Belgie spiegelde zich in het verschil tussen sociale klassen, en in die zin was het alleen maar Frans die het mogelijk maakte om een volwaardige Belgische burger te worden. De Vlamingen zelf noemen Belgie vaak een kunstmatige staat. Er is wel een reden daarvoor. Als we de Belgische natievorming met de andere Europese naties vergelijken, dan zien we dat Belgie echt apart staat: in de eerste helft van de XIX eeuw werden de naties aan de basis van de gemene taal gevormd. Anderson noemt die golf taalnationalismen. Terwijl pas in de tweede helft van de XIX eeuw komt een andere golf – officiele nationalismen, die niet op naturlijke wijze, maar door de officiele autoriteiten in het leven werden gebracht. Bij deze golf hoort bijvoorbeeld Rusland (die Russische taal op de andere volken in de Russische rijk opdrong), vormalige kolonieen zoals Indonesie, Korea, Vietnam, Indie, Mozambik, in Europa vormalige Joegoslavie, Verenigd Konikrijk, Zwitserland, etc. Dat was ook de laatste golf van nationalismen, die als reactie was ontstaan op spontane taalnationalismen en als een vrees om uit de wereldcontext uigeschakeld te worden. Deze nationalismen waren zowel op nieuwe nationale, als op oude dynastieke principes gebaseerd, en ze hoefden al geen taaluniformiteit te bezitten, want het begrip natie langzamerhand wereldverspreid werd, en bij het einde van de Eerste Wereld oorlog een internationale rechtsnorm werd. In deze context zien we dat Belgie inderdaad niet aan de basis van de taalspreiding werd gevormd, zoals de andere staten in de eerste helft van de XIX eeuw, maar volgens de autoritaire principes die het gebruik van één taal voorschreef. In die zin blijkt Belgie een bijzondere staat te zijn: die was in 1831 op een nationale principe: één staat-één volk-één taal gebaseerd, maar terzelfdertijd is die meer door officiele nationalisme gekenmertk, want die eigenlijk had meer dan één volk en meer dan één taal. Misschien als Belgie later aan het einde van de XIX eeuw of in het begin van de XX eeuw zou ontstaan zou die dan de taalstrijd en taalspanningen kunnen omzeilen. Zwitserland kan als een goede voorbeeld dienen, die pas in 1891 was ontstaan en meteen in gelijkgerechtigde taalzones werd verdeeld. Maar helaas was het lot van Belgie anders: een poging om een natie “van boven” te bouwen en een sterke taalpolitiek te voeren is

mislukt. Zoals bekend ontstaat de Vlaamse Beweging als reactie op die taalpolitiek. Het was ook eerder gezegd dat de interesse voor de taal, cultuur en geschiedenis van de Vlamingen al eerder, in het begin van de XIX eeuw ontstaat, ook in de geest van de andere Europese nationale bewegingen. De Vlaamse ellite waarbij schrijvers, dichters, kunstenaars en voornamelijk priesters behoorden, droegen erbij om de liefde voor Vlaanderen en trotsheid op het vaderland het volk in te blazen. Dankzij werken van Hendrick Conscience, Guido Gezelle, Albrecht Rodenbach, en veel andere kreeg het Vlaamse volk respect voor het eigen verlden en tradities en een hoop op een ooit glansrijke toekomst9. Bij wijze van spreken zijn het precies literaire werken die het Vlaamse volk hebben gecreerd. Ze verbeelden een gemeenschap van Vlamingen die eigen verleden met de eigen helden en glorieuse gebeurtenissen hadden en dezelfde taal deelden. Alleen na de verschijning van de literatuur over Vlaanderen begint identiteitsontwikkeling van de Vlamingen. Deze ontwikkeling verliep toch anders dan bij de andere Europese naties, er kan eigenlijk nog steeds geen sprake zijn van nationale identiteit bij de Vlamingen. Toen de meeste Europese gemeenschappen met de natie ook nationale identiteit kregen, bleef Vlaanderen alleen nog culturele identiteit bouwen binnen Belgische natie.

De identiteitsverwerving begint bij de Vlamingen aldus met de taalstrijd: onmogelijkheid om eigen moedertaal in het openbaar leven te gebruiken sluit identiteitsontwikkeling buiten. Daarom gaat de taalstrijd met de identiteitsstrijd gepaard. Het woord strijd is hier cruciaal. Het duidt erop dat Franstaligen, dus Walen, als vijand worden geacht. Dit beeld van vijand is heel belangrijk, want identiteit wordt op tegenstellingen met vijand gebouwd. Het vijandbeeld werd nog door de wereldoorlogen van de XX eeuw versterkt: veel jonge Vlamingen lieten onnodig het leven aan het front, omdat het Frans de enige taal van het Belgische leger was. De frustratie hierover en de schok van de oorlog leidden ertoe dat er veel Vlamingen tot de collaboratie met Dutisland overgingen met als doel de oprichting van een Dietsche staat onder Duitse hegemonie. Er volgden snel repressies die een deel van de Vlaamse intellectuelen vernietigden en het Vlaamse volk moreel in discrediet hebben gebracht. Sindsdien wordt het woord Vlaams als fascisctisch en politiek niet correct geacht. Die tijd blijft steeds ethnische trauma voor de Vlamingen te zijn: de collaboratie met Duitsers is een heel gevoelig en pijnlijk ondwerp voor vele Vlamingen nog steeds.

De dramatische gebeurtenissen van de XX eeuw hebben dus de negatieve ideniteit van de Vlamingen die ze nog vanaf de XVII eeuw ontwikkelden, nog verscherpt. Ze verkregen ook slachtofferideniteit en die van de schuldige.

Als na de tweede wereldoorlog de Universele verklaring van de rechten van de mens door de Verenigde Naties wordt aangenomen krijgt de taal en identiteit van de Vlamingen een kans voor de aanneming. Met gelijke mensenrechten van alle burgers van het land kwam geleidelijk ook het recht voor de eigen taal en de eigen cultuur ontwikkeling. Zo begint Vlaanderen in de tweede helft van de XX eeuw eigen geschiedenis en collectieve enigheid te creeren, apart van die van Belgie of Walen. Er kwamen tot stand Guldensporenslag herdenkingen, IJzertoren, Vlaams volkslied, die collectieve geheugen van de Vlamingen en dus ook identiteit ondersteunen. De technische ontwikkelingen van de XX eeuw zorgden ook voor meer kanalen voor de identiteitsconstructie : onderwijs, politiek, pers, tv, radio, reclame verspreidden de Vlaamse cultus heel snel. Het woord Belgisch werd in officiele benamingen langzamerhand door het Vlaams vervangt: Belgische Radio en Televisie Omroep wordt Vlaamse Radio en Televisie Omroep, bijvoorbeeld10.

Vanaf de jaren 80 wordt er naar meer culturele integratie met Nedeland gestreeft, die ook in de standaardisering van de Nederlandse taal in Vlaanderen uit. Er worden verschillende

instanties opgericht die deze integratie bevorderen, zoals bv. Taalunie, Comissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland, Nederlands-Vlaams Comite Buitenlands Cultureel Beleid, etc. Maar ondanks het taalbeleid dat voor meer overeenstemming van het Nedelands in Nederland en Vlaanderen zorgt, blijven de Vlamingen een soort tussentaal gebruiken tussen het eigendialect en het standaard Nederlands. Nederlands voelt aan als een tweede taal, en dat wordt ook door de Vlaamse media bevestigd als er tv programma's met de ondertiteling komen. Dat betekent allemaal dat de Vlamingen toch een andere taal spreken dan de Nederlanders en daarom ook een andere culturele identiteit bezitten. In 2005 werd er door het dagblad De Standaard de Vlamingen gevraagd "Bent u eerder Vlaming, Belg, Europeaan of gaan die dingen u niet aan?" Bijna 50 percent noemde zich eerst Vlaming, 20 % verklaarde zich vooral Belg te voelen en rond 15% zei op de eerste plaats Europeaan te zijn. Deze enquete en recente politieke ontwikkelingen in Vlaanderen tonen ook dat de Vlaamse identiteit kleine, maar zekere stappen maakt van de culturele naar de nationale identiteit.

In de XXI eeuw als de naties op de wereldkaart al in grotere economische en politieke verenigingen komen, is Vlaanderen nog een natie in wording. Zal de scheiding met Wallonie gebeuren, dan zal ook een veranderende taal en identiteit van de Vlamingen een verandering in de wereld aanbrengen.

Dank u voor uw aandacht!

Sint-Maartensviering in Nederland en Vlaanderen

Olga Izotova, Minsk

Op 11 november komt Sint-Maarten naar Nederland en Vlaanderen. Sint-Maarten is de vierde-eeuwse heilige Martinus van Tours. Voor hij zijn leven aan God ging wijden, trad hij als jongeman in dienst van het Romeinse leger. De bekendste legende over Sint-Maarten speelt zich af tijdens zijn soldatentijd. De legende vertelt ons dat Maarten te paard aan de stadspoort van Amiens de helft van zijn mantel heeft weggeschonken aan een verkleumde bedelaar. Diezelfde nacht verscheen Christus mét de helft van de mantel in een droom aan Martinus. Na zijn dood in 397 werd hij als heilige jaarlijks vereerd, op 11 november. Hij is o.a. de patroonheilige van de bedelaars en de armen, de ruiters en de wijnbouwers. Op heel wat plaatsen is hij ook de beschermheilige van de kinderen.

Sint-Maarten was vroeger de datum waarop de oogst binnengehaald moest zijn en het vee op stal ging. Op die dag werden ganzen geslacht. Op 11 november werden de grote Sint-Maartensvuren ontstoken. Dit gebruik gaat terug op een Germaans feest. Men bracht dankoffers en brandde reinigende vuren om de vruchtbaarheid van het land en vee te bevorderen.

Later werd het Sint-Maartensfeest vooral een kinderfeest. Kinderen trokken met lampions of uitgeholde suikerbieten, rapen, knollen en kalebassen met een kaarsje langs de deur voor snoep en fruit. Volgens het Meertens Instituut is het heel goed mogelijk dat dit gebruik stamt uit Duitsland, waar in de kerk ieder jaar rond Sint-Maarten gelezen werd over het licht dat niet onder de korenmaat gezet moest worden. In diverse Vlaamse en Nederlandse steden en streken gingen kinderen op 11 november met zelfgemaakte lampions langs de deuren om te zingen, waarvoor ze snoep en fruit kregen.

Bij voorbeeld in Beveren (Vlaanderen) gingen kinderen voor de jaren 1950 op eigen initiatief van deur tot deur met het liedje:

Vandaag is't Sinte Maarten en morgen Sinte Kruk
We komen uit goeie harte, we komen uit goeie druk
En hebt ge ons nie wa turfhout want ons voetjes zijn zo koud
We zullen van hier niet gaan of we hebben wat opgedaan
De maskes1 van de dorpen die staan hier al bijeen
Ze zullen ons leren hout rapen, turf rapen op Sint-Jans manieren
Samen zullen ze vieren
Een stuk van zijne mantel
En wilde gij da nie geven
Dan zijde gij een grote beest, een houten of een turfke2
Op Sinte Maarten's kurfke
Daar woont een goede vrouw, die lang leven zal
Hoe lang zal ze leven
100 jaar en enen dag tot dat ze geen brood of kaas meer mag...
Baas en bazin hebt ge ons nie wa griel, ge ziet't aan mijnen hiel
Ge ziet't aan mijn muts, ik ben nen armen duts3!

Het huidige etnologisch onderzoek beschrijft 3 vormen van Sint-Maartensviering van vandaag:

1. In diverse Nederlandse steden en streken gaan kinderen nog steeds op 11 november met zelfgemaakte lampions langs de deuren om te zingen, waarvoor ze snoep krijgen. Bij voorbeeld in Noord-Holland de meest gezongen liedjes zijn: "Sinte Sinte Maarten, // De koeien dragen

staarten, // De meisjes dragen rokjes aan, // Daar komt Sinte Maarten aan" en "Hier woont een rijk man // Die veel geven kan, // Geef een appel of een peer, // Kom ik het hele jaar niet weer". Volgens het Meertens Instituut, lijkt de huidige Sint-Maartensviering niet ideologisch te worden ingekleurd. Wel wordt vaak in algemene termen gewezen op de symboliek van het licht in het donker, en wordt hier en daar opgeroepen tot vormen van liefdadigheid. Het rondgaan met lampionnetjes en het zingen van Sint-Maartensliedjes zijn tegenwoordig in de eerste plaats bedoeld om de kinderen een paar spannende uren te bezorgen, met de kans om veel snoep te krijgen. Vooral in nieuwe buurten heeft het gebruik een integrerende functie. Het komt thans op zeer veel plaatsen in Nederland voor, ook buiten de oorspronkelijke kerngebieden van Noord-Holland boven het IJ, de noordelijke provincies en Limburg [3]. Soms doet Sint-Maarten in Nederland denken aan Halloween maar de kenmerken en de betekenis zijn helemaal anders.

2. In bepaalde streken van Nederland en Vlaanderen rijdt de figuur van Sint-Maarten, als romeins officier, aan het hoofd van de stoet.

Na afloop van de optocht worden de kinderen door het organiserend comité getrakteerd. Sint-Maartensfeest is bijvoorbeeld heel populair in Beveren (Vlaanderen) van vandaag (zie ook de foto's). Het is nu een traditie in Beveren (sinds de jaren 1950) dat de kinderen 'grielen' naar snoepgoed. Grielen' is een synoniem van 'grabbelen', en dat doen de toeschouwers met plezier als ze langs de kant van de straat staan te wachten op Sint-Maarten die langskomt [5].

3. Op heel wat plaatsen van Vlaanderen lijkt Sint-Maarten op Sinterklaas: uit het onderzoek naar Sint Maarten van Kathleen De Beukeleer komt echter naar voren dat in Serskamp en Schellebelle (niet ver van Gent) scheen en schijnt Sint Maarten nog gevierd te worden, op dezelfde manier als Sint Niklaas: de kinderen zetten op de vooravond van 11 november hun klompen of schoenen aan de belangrijkste schouw van het huis, gevuld met voedsel voor de ezel van Sint Maarten. De volgende ochtend brengt de Sint dan snoep en speelgoed. Ook in Massemen zetten de kinderen 's avonds korfjes neer die 's nachts door Sint Maarten gevuld werden [1].

References:

1. Kalender feesten. – Mode of access: http://www.ethesis.net/volkscultuur/volkscultuur_deel_3_hfst_6_tot_10.htm. – Date of access: 12.10.2012.

2. Martinus van Tours. – Mode of access: http://nl.wikipedia.org/wiki/Martinus_van_Tours. – Date of access: 10.10.2012.

3. Sint-Maarten. – Mode of access: http://www.meertens.knaw.nl /cms/index.php?option =com_content&view=article&id=141193. – Date of access: 10.10.2012.

4. Sint-Maarten komt al zestig jaar naar Beveren: boek wordt opnieuw uitgegeven voor jubileum. – Mode of access: http://www.nieuwsblad.be/. – Date of access: 08.11.2011.

5. Sint-Maartensviering op UNESCO-lijst? – Mode of access: http://www.nieuwsblad.be/ article/detail.aspx?articleid=DMF20120910_00290347. – Date of access: 11.09.2012.

Nederlands in het leven van Wit-Russen

Elena Asanovitsj, Minsk

Het begin

Het Nederlands is een levende taal. Het krijgt elke dag vorm dankzij meer dan 22 miljoen taalgebruikers. Die spreken en schrijven Nederlands voor hun dagelijks handel en wandel, en geven de taal door aan hun kinderen. Sommigen gebruiken de taal om te publiceren. Er bestaat een bloeinde Nederlandstalige literatuur; de journalistiek en de wetenschap floreren in de Nederlandse taal. Op internet is het Nederlands goed vertegenwoordigd. Miljoenen kinderen gaan naar een school waar ze Nederlands spreken en waar ze de beginselen leren van de taal. Zo ontstaat een Nederlandstalige cultuur. Ook anderstaligen hebben belangstelling voor het Nederlands. In het Nederlandse taalgebied en ver daarbuiten zijn op elk moment tienduizenden studenten Nederlands aan het leren en bestuderen.

Altijd vernieuwend

Het Nederlands vernieuwt zichzelf voortdurend en blijft daardoor aangepast aan de behoeften van onze tijd. Voor een groot deel gaat dat vanzelf. Maar hier en daar is het nodig om de inspanningen te stroomlijnen van alle partijen die het Nederlands vitaal willen houden. Het is ook nuttig de verworvenheden van de taal te conserveren. Dan kan het beste door ze vast te leggen, bijv. in een officiële geschidenis van de Nederlandse literatuur, een beschrijving van grammatica, een inventaris van het Nederlandse woordenschat.

Taalontwikkelingen overschrijden de grenzen en het is daarom goed dat landen met dezelfde taal samenwerken. Van de inzichten die in het ene land zijn ontstaan, kunnen de andere land dan profiteren.

Nederlands is veranderd

De Nederlandse taal is van de taalgebruikers. Zij hebben het Nederlands geërfd van de vorige generaties en zij dragen verantwoordelijkheid voor dat erfgoed. Door de manier waarop ze Nederlands spreken en schrijven, is een vorm ontstaan en die is voortdurend in beweging.

Dagelijks gebruikt u het Nederlands, misschien als uw moedertaal, misschien als uw tweede taal of als vreemde taal. U spreekt en schrijft in het Nederlands, prive of voor uw beroep.

Toen ik moest kiezen welke taal als een bijvak te studeren natuurlijk moest ik twijfelen . Ik wist niks over de taal zelf. Wie spreekt het Nederlands? Wat voor taal is dat? Maar gelukkig heb ik een juiste keuze gemaakt. Men zegt: ‘Kiezen is verliezen...tenzij je echt leert kiezen’. En toen dacht ik: ‘Wat er ook gebeurt, zal ik niet opgeven’. Je kan nooit leren om op een beter manier te kiezen. Je kan alleen iets opruimen wat je hindert. Je kan ook zin krijgen om op een andere manier om te gaan met de momenten waarop een keuze zich aandient...want kiezen is altijd iets achterlaten. Maar als je goed kiest, verlies je minder. In mijn geval heb ik absoluut niets verloren.

Nederlands is een wereldtaal

Als je in Wit-Rusland woont, in Oekraine of in de Verenigde Staten, kan het Nederlands een venster op een andere wereld zijn. In meer dan veertig landen kun je Nederlands

studeren als hoofd- of als bijvak. En er zijn duizenden studenten die dat met plezier doen.

Nederlands op uw pc

We staan er niet meer stil, maar het heeft er ooit naar uitgezien dat computers alleen maar in het Engels zouden communiceren. Tegenwoordig bestaat veel software in het Nederlands en er zijn zelfs programma's die u helpen met Nederlandse teksten schrijven, lezen, samenvatten of vertalen. Digitale hulpmiddelen worden steeds belangrijker in ons leven. We surfen op internet, we lezen die door vertaalsprogramma's tot stand zijn gekomen, we telefoneren en krijgen een spraakgestuurde informatiedienst aan de lijn, we volgen instructies van een navigatiesysteem dat ons toespreekt in de auto of op de fiets, we laten onze elekronische post voorlezen door een computerstem in onze mobiele telefoon. Dus de taal is onze kracht en het Nederlands bewijst ons continu dat het echt een heel belangrijke taal tegenwoordig is.

Mezelf realiseren vandaag en mijn toekomst in handen nemen

Bewust stilstaan bij het nu om morgen efficient en vruchtbaar te zijn

Het Nederlands helpt mensen sleutelen aan het persoonlijke groei. Die taal bij iedere taalgebruiker het verlangen naar zelfrealisatie stimuleert: door te leren ernstig nemen wat er 'nu' al is,door te helpen ondekken wat er nodig is om moelijkheden en obstakels het hoofd te bieden, door te laten stil staan bij juiste keuzes die helpen bouwen aan 'toekomst'.

Mij goed voelen in mijn job: het kan!

Mezelf zijn in mijn werksituatie

Een groot deel van je tijd bring je door op je werk. Je goed kunnen voelen in je job is dan ook belangrijk. Nu ben ik een 5 jaar student dus dit is mijn laatste jaar aan de universiteit. Straks ga ik mijn diploma halen en ik hoop een goede tolk zijn. En wat ik er belangrijkst vind is dat mijn bijvak nu mijn hoofdvak wordt. Ik ben blij met die alle mogelijkheden die de taal me aanbiedt. Er zijn sommige van die:

Bouwen aan vriendschap

Een vriend zijn voor jezelf en voor de anderen

Contacten zijn belangrijk in ons leven. Het ligt in onze natuur om relaties te willen aangaan met anderen. Op een 'gezonde' manier relaties uitbouwen betekent niet dat we ons aan anderen gaan vastklampen en er helemaal afhankelijk van zijn. Bouwen aan vriendschap is ook bouwen aan de relatie met jezelf. Pas als je je eigen vriend kan zijn, ben je in staat om in alle vrijheid met de ander contact te maken. Het Nederlands is een culturele brug tussen verschillende landen en nationaliteiten. Ik heb kennis met zo veel interessannte en aardige mensen gemaakt. Wij zijn vrienden als olifanten geworden ondanks cultuurverschillen, de afstand tussen onze steden en dorpen, andere talen. Het Nederlands is een unieke taal omdat hij alle bergen verzet.

Taalunie

Er is ook nog een organisatie die ons met het leren van de Nederlandse taal helpt. Dat is de Nederlandse Taalunie. De Nederlandse taalunie is een organisatie waarin Nederland, Vlaanderen en Suriname hun krachten bundelen in dienst van de Nederlandse taal, het taalonderwijs en de letteren. Het doel van de Taalunie is de gebruiker van het Nederlands te ondersteunen. Daarmee blijft het Nederlands een evenkrachtige taal. De belangrijkste werkterreinen van de Nederlandse taalunie zijn de taal zelf, het Nederlands in digitale toepassingen, het onderwijs in en van het Nederlands, literatuur en leesbevordering, en de positie van het Nederlands in Europa en in de wereld.

Samen sterk, werkt!

Natuurlijk studeert je het Nederlands niet alleen voor plezier, maar ook om een praktische reden. Samenwerken doe je elke dag: op het werk met je collega's, binnen je eigen zaak. Als vrijwilliger in een organisatie of gewoon spontaan als je met andere mensen iets onderneemt. Je leert dat echt samenwerken gewoon plezierig en efficiënt kan zijn, zo gun je jezelf de kans om meer te genieten van wat je samen met de anderen

doet, want samen sterk werkt! Als een tolk heb ik al twee jaar met Kinderhulp Tsjernobylramp Wit Rusland gewerkt.

Stichting Kinderhulp Tsjernobyl Ramp zet zich in voor kinderen in Wit Rusland die tot op de dag van vandaag nog last hebben van de gevolgen van kernramp van Tsjernobyl die op zaterdag 26 april 1986 nabij de gelijknamige Oekraïense plaats (toen nog Sovjet-Unie) Tsjernobyl plaats vond.

Stichting Kinderhulp Tsjernobylramp nodigt iedere anderhalf jaar een groep kinderen uit voor een gezondheidsvakantie van twee maanden. De kinderen verblijven in gastgezinnen en gaan overdag naar school, waar ze les krijgen van hun juf, die als begeleider meereist met de groep.

Door zo'n vakantie wordt de gezondheid verbeterd en hun weerstand voor enkele jaren verhoogd. Doordat de kinderen in gastgezinnen verblijven, ontstaat er meestal een jarenlange vriendschap en blijven ze contact houden. En ik voel me zo fijn als ik ten minste met het tolken hen allemaal kan helpen. Alleen als je op zo'n manier werkt kan je daar echt veel van genieten en begrijp je dat het geen mis van je was om te kiezen het Nederlands als een bijvak te studeren.

Conclusie

Taal is niet alleen een communicatiemiddel, het is ook een drager van cultuur. Taal stelt ons in staat om te leren, en wat we leren is onvermijdelijk gekleurd door de taal waarin dat gebeurt.

Via de taal hebben wij contact met tijdgenoten, maar ook met het verleden. Ons taalgebruik en zelfs onze spelling dragen sporen van vorige generaties. Door de traditie die vastgebakken zit in onze taal, horen wij vandaag nog de stem van schrijvers en sprekers uit vervlogen eeuwen.

Het Nederlands is ons culturele huis, met vele kamers en met vensters naar buiten, en dat willen wij bewaren voor komende generaties.

Moppen

Jantje zit in de trein. Tegenover Jantje zit een man. Hij pelt een banaan, doet er peper en zout op en gooit de banaan vervolgens uit het raam. Vraagt Jantje: Waarom doet u dat? Zegt de man: Ik lust geen banaan met peper en zout erop.

Klant tegen ober: “een kopje koffie zonder melk”

Ober: “de melk is op, meneer. Mag het ook een kopje koffie zonder slagroom zijn?”

Een dienstmeisje laat de eerste de beste dag een antieke chinese vaas vallen. Roept de heer des huizes:” Wat doe je nou toch, dat was een vaas uit 1610”. Zegt het meisje:”Oh gelukkig, ik dacht dat het een nieuwe was”.

Наш адрес:

Москва 11954, проспект Вернадского, дом 76, Nieuwsbrief;

Телефон: +7 (495)4349268; e-mail: info@doenned.org

Ons adres:

Nieuwsbrief, prospekt Vernadskogo, 76, Moskou, 119454;

Telefoon:. +7 (495) 4349268; e-mail: info@doenned.org;

Редколлегия:

Л. Шишулина - главный редактор

Б. Т. Лоомann

Е. Ярмыш

П. Осколков petroskolkov@yandex.ru

Е. Сергеев sergeev-ea@yandex.ru

Оформление и дизайн

П. Осколков, Е. Сергеев

Redactie:

Larisa Shishulina – hoofdredacteur

Bastiaan Th. Lohmann

Jevgenya Jarmysh

Petr Oskolkov petroskolkov@yandex.ru

Egor Sergeev sergeev-ea@yandex.ru

Art direction en lay-out

Petr Oskolkov, Egor Sergeev

А также студенты, изучающие нидерландский язык в МГИМО (У)МИД России

e-mail: scand@mgimo.ru